

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄

ΤΟΜΟΣ ΙΑ΄

2017

Γ' ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΙΟΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΚΕΡΚΥΡΑ, 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ – 4 ΜΑΪΟΥ 2014

ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΙV. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ-ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΙΑ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ – ΘΕΑΤΡΟ

ΚΕΡΚΥΡΑ 2017

Η ΔΙΑΘΗΚΗ Ή Ο ΜΕΣΤΕΡ ΣΠΙΘΑΜΩΝ:
ΜΙΑ ΑΓΝΩΣΤΗ ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΑΤΙΡΑ (1846)

Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου*

Αντικείμενο της παρούσας εισήγησης είναι η παρουσίαση της κωμωδίας *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*¹ που εκδόθηκε ανώνυμα στη Σμύρνη το 1846, η υπόθεση της οποίας εκτυλίσσεται στην Κέρκυρα και αποτελεί σάτιρα κατά του ιππότη Ιωάννη Κεφαλά, επιφανούς μέλους της κερκυραϊκής κοινωνίας την εποχή αυτή.

Αναλύεται η υπόθεση, η δομή, η γλώσσα και το ύφος της γραφής, καθώς και η θεματολογία της σάτιρας και επιχειρείται, με τα μέχρι σήμερα γνωστά στοιχεία, η διασταύρωση των πληροφοριών που μας παρέχει το έργο σε σχέση με το ιστορικό πρόσωπο του Ιωάννη Κεφαλά. Επίσης διατυπώνονται κάποια πρώτα συμπεράσματα για το πρόσωπο που κρύπτεται πίσω από τον ανώνυμο συγγραφέα του, ο οποίος υπογράφει με τα 17 σύμφωνα της αλφαβήτου, εμφανιζόμενα ομού σε μία λέξη (βγδζθκλμξπρστφχψ).

Κεντρικό θέμα

Η διεκδίκηση και η τελική υπαρφαγή μιας, διόλου, απ' ό,τι φαίνεται, ευκαταφρόνητης περιουσίας μέσω μιας διαθήκης, μεταξύ δύο ετεροθαλών αδελφών, των Ιωάννη και Δημήτριου Κεφαλά.

* Ευχαριστώ θερμά τον πρόεδρο της οργανωτικής επιτροπής του Γ' Διεθνούς Πανιόνιου Συνεδρίου, ομότιμο Καθηγητή του Ιονίου Πανεπιστημίου κ. Θεοδόση Πυλαρινό για το ενδιαφέρον του να διαβάσει το υπό ανάλυση θεατρικό έργο, καθώς και την ανακοίνωσή μου, και με την πολύχρονη εμπειρία του να διατυπώσει πιθανές εκδοχές σε γριφώδη ζητήματα που ανακύπτουν από τη μελέτη του κειμένου αυτού, κατευθύνοντας περαιτέρω την ερευνητική μου αναζήτηση.

1. Το έργο, που έχει τύχει μιας πρώτης πραγμάτευσης από την γράφουσα (βλ. Χ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου, *Το θέατρο στην καθ' ημάς Ανατολή: Κωνσταντινούπολη και Σμύρνη: Οκτώ μελετήματα*, εκδ. Πολύτροπον, Αθήνα 2006, σ. 266-268 και σ. 316), μνημονεύεται στις εξής βιβλιογραφίες: α) Λθ. Χατζηδήμος, «Σμυρναϊκή βιβλιογραφία, Μέρος Β': 1856-1876», *Μικρασιατικά Χρονικά*, τ. Ε', 1952, σ. 302, αρ. 322, β) Δημ. Γκίνης - Βαλέριος Μέξας, *Ελληνική βιβλιογραφία 1800-1863*, τ. Γ', Ακαδημία Αθηνών, Εν Αθήναις 1957, σ. 475, αρ. 10.502, γ) Γ. Λαδογιάννη-Τζούφη, *Αρχές του νεοελληνικού θεάτρου: Βιβλιογραφία των εντύπων εκδόσεων 1637-1879*, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα 1982, αρ. 145.

Υπόθεση

Διαδραματίζεται στην Κέρκυρα με χρονικό όριο (*terminus ante quem*) το 1844, χρονολογία συγγραφής του έργου, όπως σημειώνεται στον πρόλογο και εκτυλίσσεται στο σπίτι του σατιριζόμενου κεντρικού ήρωα.

Ο Μέστερ Σπίθαμων, παντρεμένος με την Προισκοκοίλα, φιλοξενεί στο σπίτι του τον ετοιμοθάνατο γέρο πατέρα του, βρίσκοντας έτσι την ευκαιρία να τον πιέζει φορτικά, ώστε να τον καταστήσει με τη διαθήκη του κύριο όλης της περιουσίας του, αδικώντας κατάφωρα τον αδελφό του Δημήτριο, ο οποίος δικαιούταν τη νόμιμη μοίρα στην πατρική περιουσία. Όμως ο πατέρας του αντιστέκεται στις πιέσεις του, επιθυμώντας να αφήσει την περιουσία του εξ ημισείας στους δύο γιους του, γεγονός το οποίο εξοργίζει τον Μέστερ Σπίθαμων.²

Η Προισκοκοίλα, που παρακολουθεί κρυφακούοντας στην πόρτα, όσα διαμείβονται στο διπλανό δωμάτιο μεταξύ του πεθερού της και του συζύγου της, τον συμβουλεύει να σταματήσει τις πιέσεις και τις φωνές, και για να πετύχει το σκοπό του να αλλάξει τον τρόπο συμπεριφοράς του, που δεν πρέπει να είναι άλλος από την πειθώ. Πράγματι ο Μέστερ Σπίθαμων συμφωνεί και προτείνει ως λύση να ζητήσει τη μεσολάβηση του γιατρού και του γραμματικού.³

Και ενώ ο Μέστερ Σπίθαμων μονολογεί πως η μόνη σωτήρια παρέμβαση θα είναι αυτή του γιατρού, γιατί μόνο αυτός έχει την ικανότητα να πείσει τον πατέρα του να υπογράψει τη διαθήκη, αλλιώς σε ενάντια περίπτωση πρέπει να συμβουλευτεί τον Ντοτόρ-Χάφτα, ακούγονται βήματα και μπαίνει στη σκηνή το προαναφερόμενο πρόσωπο.⁴

Μετά από ένα πομπώδη χαιρετισμό⁵ του Χάφτα, αποκαλυπτικό της εκτίμησής που έχαιρε στην κερκυραϊκή κοινωνία ο Μέστερ Σπίθαμων, ο τελευταίος του περιγράφει το πρόβλημα που αντιμετωπίζει: «ο πατήρ μου κληήρης από πολύν καιρόν... θέλει να μ' εξισώση εις την διαθήκην του μαζί με τον άλλον αδελφόν μου, εκείνον τον χαμένον»,⁶ με τη δικαιολογία ότι τάχα ο Δημήτριος τον αγαπά, τον σέβεται, και ξενυχτάει στο προσκέφαλό του.⁷ Ο Χάφτας του προτείνει τότε να μεταμφιεστεί και εμφανιζόμενος στον πατέρα του ως ο αδελφός του, να τον κατοποιήσει, ώστε να τον αναγκάσει να μεταστραφεί.

Ο Σπίθαμων ασμένως αποδέχεται την ιδέα, όμως έχει να λύσει πρακτικά θέ-

2. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, κωμωδία εις δύο μέρη υπό βγδζθκλμνξπστφχψ, Εν Σμύρνη, 1846, σ. 1-2.

3. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., Μέρος Α', Σκηνές Α' και Β', σ. 1-2.

4. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., Μέρος Α', Σκηνή Γ', σ. 2-3.

5. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 3.

6. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π.

7. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 4.

ματα, αφού το παρουσιαστικό του διαφέρει εντελώς από αυτό του αδελφού του. Ο ίδιος είναι κοντός, φαλακρός και με μαύρο μουστάκι, ενώ ο αδελφός του ψηλός, με πλούσια κόμη και ξανθά μουστάκια. Σε όλα όμως βρίσκει λύση ο πονηρός Χάφτας. Του προτείνει να φορέσει ξυλοπόδαρα για να ψηλώσει, περούκα για να καλύψει τη φαλάκρα του και να βάψει το μουστάκι του ξανθό.⁸

Ακολουθεί στη συνέχεια η συνάντηση του Σπίθαμων με τον γιατρό Ασφαφέντινο, από τις κωμικότερες σκηνές του έργου. Σε μία μεικτή ελληνοϊταλική διάλεκτο που δυσκολεύει τη μεταξύ τους συνεννόηση, ο Ασφαφέντινος, δασκαλεμένος ήδη από την Προισκοκοίλα, δέχεται να μεσολαβήσει ώστε να πείσει τον πατέρα του Σπίθαμων να τον καταστήσει ως τον μόνο κληρονόμο του, με αντάλλαγμα βέβαια «δέκα εφτά ταλάρες».⁹

Και ενώ μετά τη συμφωνία, ετοιμάζεται να φύγει, ο Σπίθαμων του ζητάει να του φτιάξει μία ξανθή βαφή για το μουστάκι του. Ο γιατρός ανταποκρίνεται, πάλι με οικονομικό αντάλλαγμα, μάλιστα πονηρεμένος ότι ο ενδιαφερόμενος θέλει να φαίνεται νεότερος προκειμένου να απατήσει τη γυναίκα του. Τελικά του απλώνει τη βαφή στο μουστάκι και στα φρύδια που τα καλύπτει με ένα μαντήλι και στη συνέχεια του σκεπάζει τα μάτια και του δένει χέρια και πόδια επί δύο ώρες για να μην κουνιέται, ώσπου να πιάσει η βαφή, ενώ τον διατάζει να επαναλαμβάνει λατινόμορφες λέξεις¹⁰ για την καλή έκβαση του αποτελέσματος.¹¹

Η όλη διαδικασία της μεταμόρφωσης υπήρξε οδυνηρή για τον Σπίθαμων, τον οποίο βρίσκει πεσμένο στο πάτωμα να φωνάζει από τους πόνους ο γιος του Νασάκης και ειδοποιεί τη μητέρα του.¹²

Η Προισκοκοίλα, βλέποντας τον άντρα της αλλαγμένο, τρομάζει, οπότε ο Σπίθαμων αναγκάζεται να της αποκαλύψει το σχέδιο του Χάφτα. Έτσι, όταν η παρέμβαση του Ασφαφέντινου στον ετοιμοθάνατο πατέρα του αποβαίνει άκαρπη, ο Μέστερ Σπίθαμων βάζει σε ενέργεια τη δεύτερη λύση.¹³ Δένει ξυλοπόδαρα στα πόδια του για να φαίνεται ψηλός, φοράει τα ρούχα του αδελφού του και ορμάει στο διπλανό δωμάτιο, όπου, δίνοντας ένα μπάτσο στον κατατρομαγμένο γέροντα, καταφέρνει να αποσπάσει την υπογραφή του στη διαθήκη του με την οποία στην ουσία αποκλήρωσε τον άλλο του γιο, αφήνοντάς του μόνο λίγα από τα υπάρχοντά του.¹⁴

8. Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων, ό.π., Μέρος Α', Σκηνή Δ', σ. 3-7.

9. Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων, ό.π., σ. 8.

10. Πρόκειται για ελληνικές λέξεις με λατινίζουσα κατάληξη, (Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων, ό.π., σ. 11 και 12).

11. Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων, ό.π., Μέρος Α', Σκηνές Ε' και Στ', σ. 7-12.

12. Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων, ό.π., Μέρος Β', Σκηνή Α', σ. 12-13.

13. Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων, ό.π., Μέρος Β', Σκηνές Β' και Γ', σ. 13-15.

14. Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων, ό.π., Μέρος Β', Σκηνές Δ' και Ε', σ. 16-17.

Πλεονέκτης όπως ήταν, επιδιώκοντας την πλήρη κατοχή της περιουσίας, ξαναμπάνει στον θάλαμο και δίνει «άλλον ένα μπάτσο» στο γέρο, ο οποίος ξεψυχάει.¹⁵ Έξαλλος ο Δημήτριος, όταν πληροφορείται το συμβάν, ενώ αρχικά επιτίθεται στον αδελφό του,¹⁶ στην τελευταία σκηνή, όπου εμφανίζεται ο ίδιος, αφού τον καθυβρίσει με τα επίθετα που του ταιριάζουν: «προδότη, απατεώνα, φιλάργυρο και ψεύτη», αποφασίζει να μη χειροδικήσει για να μη μιάνει τα χέρια του αγγίζοντας το ανόσιο σώμα του, αλλά να τον παραδώσει στην κρίση της κοινωνίας και στη θεία Δίκη, για τις άνομες πράξεις του τις οποίες κάλυπτε υπό το πρόσχημα «φιλελευθέρου και φιλέλληρος απατών τον κόσμον...».¹⁷

Δομή

Αποτελούμενο από δύο πράξεις (η πρώτη με έξι σκηνές και η δεύτερη με επτά) το έργο ακολουθεί τη συνηθισμένη για την εποχή παρατακτική σειρά της εξέλιξης της πλοκής, την οποία ο αναγνώστης παρακολουθεί αβίαστα και με ενδιαφέρον. Αξίζει να σημειωθεί ότι η εικόνα του ετοιμοθάνατου γέροντα στο κρεβάτι δεν εμφανίζεται στα όμματα του κοινού, ούτε η σκηνή όπου ο Μέστερ Σπίθαμων τον χαστουκίζει προκαλώντας τον θάνατό του. Όλα τα ανωτέρω γίνονται γνωστά μέσω της έμμεσης πληροφόρησης από τις διηγήσεις του γιου του.¹⁸ Η μέθοδος αυτή επιλέγεται, αφ' ενός γιατί οι ανωτέρω σκηνές δεν συνάδουν με το πνεύμα της κωμωδίας, αλλά και γιατί ο συγγραφέας με τον τρόπο αυτό, επιδεικνύοντας έμμεσα σεβασμό προς το πρόσωπο του ετοιμοθάνατου γέροντα, εμφανίζεται ακόμη πιο επικριτικός στις ενέργειες του καταγγελλόμενου ήρωά του. Το ίδιο επαναλαμβάνεται και στην προτελευταία σκηνή του έργου, όπου ο Σπίθαμων περιγράφει τις αντιδράσεις του αδελφού του¹⁹ χωρίς όμως ο τελευταίος να παρουσιάζεται επί σκηνής. Με τον τρόπο αυτό ο συγγραφέας διαφυλάττει ως κόρη οφθαλμού το ηθικό ανάστημα του Δημήτριου σε αντίθεση με την ιταμότητα των πράξεων του Σπίθαμων, γεγονός που αναδεικνύεται εντονότερα στην τελευταία και μόνη σκηνή εμφάνισης του Δημήτριου, ο οποίος δημόσια καταγγέλλει τις ανομίες του αδελφού του και τον παραδίδει στη χλεύη της κοινωνίας.²⁰

15. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 17.

16. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., Μέρος Β', Σκηνή Στ', σ. 17-18.

17. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., Μέρος Β', Σκηνή Ζ' σ. 18.

18. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., Μέρος Α', Σκηνή Β', σ. 1-2 και Μέρος Β', Σκηνές Ε' και Στ', σ. 16-17.

19. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 17.

20. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., Μέρος Β', Σκηνή Ζ', σ. 18.

Γλώσσα

Το έργο εμφανίζει μείξη γλωσσικών στοιχείων, ανάλογα με το εκάστοτε ομιλούν πρόσωπο, το χαρακτήρα του, την παιδεία του, την ηλικία του, τις επιρροές που έχει δεχτεί, αλλά και το ήθος που εκφράζει, σύμφωνα με την υπόθεση, κατά τρόπο που αναδεικνύει τον συγγραφέα άριστο γνώστη της πολυμορφίας και της ποικιλίας των γλωσσικών διαλέκτων και δεξιοτέχνη στο μεταξύ τους συνδυασμό, με άριστο αποτέλεσμα όσον αφορά τη διακωμώδηση των προσώπων.

Η Προισκοκοίλα χρησιμοποιεί τη ντόπια κερκυραϊκή διάλεκτο ανάμεικτη με πολλά ηπειρώτικα στοιχεία και ομιλεί με χαϊδευτική διάθεση, όταν απευθύνεται στο μικρό γιο της Νασάκη, ο οποίος, αν και, από τα συμφραζόμενα του έργου, δεν πρέπει να είναι τόσο μικρό παιδί, όσο αρχικά νομίζει κανείς.

Ο Ντοτόρ Χάφτας, ως λόγιος, ομιλεί μία προσεγμένη καθαρεύουσα χωρίς ακρότητες, αποφεύγοντας τη χρήση λέξεων ξενικής προέλευσης.

Ο Γιατρός Ασσαφέτινος, σπουδασμένος κατά τη συνήθεια της εποχής στην Ιταλία, ομιλεί μισο-ελληνικά και μισο-ιταλικά, όπως οι περισσότεροι γιατροί της ελληνικής δραματουργίας.

Το πρόσωπο στο οποίο εμφανίζεται η μεγαλύτερη μείξη γλωσσικών στοιχείων είναι το αμφιλεγόμενο πρόσωπο του κεντρικού ήρωα, ο οποίος άλλοτε χρησιμοποιεί μία ελληνο-αγγλική γλώσσα, αποκαλυπτική των συναλλαγών του με τους άγγλους κατακτητές (1814-1864), και από την άλλη, όταν θέλει να εντυπωσιάσει, ομιλεί την καθαρεύουσα, την οποία όμως αντικαθιστά σταδιακά με μία πολύ πιο λαϊκή και πολλές φορές αθυρόστομη γλώσσα. Γενικά παρατηρείται ρευστότητα στο γλωσσικό του ύφος που ποικίλλει ανάλογα με το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται και με τη ψυχική και συναισθηματική φόρτιση που τον διακατέχει.

Τέλος ο Δημήτριος ομιλεί την καθαρεύουσα με άψογο τρόπο, χωρίς ιταλισμούς ή άλλες ξενικές προσμειξεις, από την οποία δεν παρεκκλίνει ούτε υπό το κράτος αγανάκτησης, ενδεικτικό του ήθους και της σοβαρότητας που τον διακρίνει, αλλά και της επιμελημένης γλωσσικής παιδείας του.

Πρόσωπα

Από τα έξι δραματικά πρόσωπα του έργου, τα δύο μόνο ονοματίζονται από τον συγγραφέα με το πραγματικό όνομά τους: Ο μικρός γιος του κεντρικού ήρωα, ο Νασάκης, χαϊδευτικό του Νάσου/Αθανάσιου, με το οποίο τεκμηριώνεται επιπρόσθετα ότι το σατιριζόμενο πρόσωπο είναι ο Ιωάννης Κεφαλάς του Αθανασίου, ο οποίος τηρώντας την ελληνική παράδοση έδωσε στον μικρό γιο του το όνομα του πατέρα του, στην προκειμένη περίπτωση για να τον κολακεύσει, και ο αδελφός του Δημήτριος. Τα υπόλοιπα τέσσερα πρόσωπα έχουν ονοματοδοτηθεί με τε-

χνητά ονόματα, δηλωτικά είτε της εμφάνισης, είτε της ιδιότητάς τους, με σκοπό την έντονη διακωμώδησή τους.

Η σύζυγος «Προισκοκοίλα» εμφανίζεται ως μία γυναίκα του λαού, χωρίς παιδιά, με άξεστη συμπεριφορά προς το παιδί της,²¹ αλλά και χωρίς ίχνος σεβασμού για τον πεθερό της.²² Περίεργη (κρυφακούει πίσω απ' την πόρτα)²³ και κουτσομπόλα (βγάζει στη φόρα τις ερωτοδουλειές του γραμματικού),²⁴ δείχνει να αγαπάει τον άντρα της, αν και στα κατ' ιδίαν, ούτε αυτός μένει αλώβητος από τα λεγόμενά της, αποκαλύπτοντας ότι αγαπάει το ποτό, συνήθεια που απέκτησε από τις συναναστροφές του με τους *Ογγλέζους*.²⁵

Παρά το γεγονός ότι στο τέλος συνεργεί στο σχέδιο εξαναγκασμού του πεθερού της να υπογράψει τη διαθήκη του βιαίως,²⁶ δείχνει θεοσεβούμενη, επικαλούμενη όλες τις Παναγιές του νησιού να προστρέξουν για την αίσια έκβαση του εγχειρήματος²⁷ και όταν πληροφορείται το θάνατό του, τρομοκρατείται και λυπάται,²⁸ σε αντίθεση με τον αδίστακτο άντρα της που χαίρεται.²⁹

Χάφτας³⁰ ή ντοττόρ/ντοτόρ³¹ Χάφτας, είναι ο τύπος του γραμματικού της εποχής. Μορφωμένος³² αλλά φτωχός,³³ εμφανίζεται ως εκφραστής μιας σειράς ανθρωπινων ελαττωμάτων. Επιπρόσθετα στο πρόσωπό του καυτηριάζεται η κακή χρήση της μόρφωσης για άνομους σκοπούς. Μνησίκκος και πονηρός, προτείνει στον Σπίθαμων το πανούργο σχέδιο της μεταμφίεσής του και του βίαιου πειθανα-

21. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 12.

22. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π.

23. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π.

24. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 2.

25. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π.

26. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., Μέρος Β', Σκηνή Δ', σ. 16.

27. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., Μέρος Β', Σκηνή Ε', σ. 16.

28. «Ω! ω! συμφορά μας! ώ τον πεθρό μου!...» (*Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 17).

29. «Αμ τί λυπείσαι; δεν χάρεσαι που αποκτήσαμεν τάλλαρα;» (*Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π.).

30. Χάφτας = ο φαγάς, ο λαίμαργος, μεταφορικά ο άπληστος, ο σφετεριστής.

31. Όπως ο Χάφτας αυτοαποκαλείται και όπως τον αποκαλεί επίσης ο Μέστερ Σπίθαμων (*Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 3).

32. Ο ίδιος χαρακτηρίζει τον εαυτόν του λόγιο (*Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 3) αλλά όχι ποιητή (*Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 4).

33. Το προσωνύμιο του υποδεικνύει ότι ήταν πειναλέων και δεν χόρταινε ποτέ («το χάρτικο στόμα σου», *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 4).

γκασμού του πατέρα του, καθώς και τα μέσα που πρέπει να μετέλθει για να πετύχει το σκοπό του, περιέργως όμως χωρίς να ζητήσει οικονομικό αντάλλαγμα.³⁴

Κόλακας αλλά και είρων, όταν πληροφορείται ότι ο Σπίθαμων παρασημοφορήθηκε για τις προσφερθείσες υπηρεσίες του κατά την ελληνική επανάσταση, τον αποκαλεί «γαδουροπατριώτη», προσβολή που με ευστροφία ανασκευάζει με ένα λογοπαίγνιο επιδεικνύοντας παράλληλα τις γεωγραφικές του γνώσεις.³⁵

Ασφατέντος: Γιατρός ιταλικής ή πιθανώς εβραϊκής καταγωγής, με όνομα προερχόμενο από τη "asafetida", μπαχαρικό της ινδικής κουζίνας με άρωμα παρόμοιο με αυτό του σκόρδου, το οποίο χρησιμοποιούσαν επίσης για την παρασκευή φαρμάκων. Είναι ο χαρακτηριστικός τύπος του κομπογιαννίτη που κοροϊδεύει τους πάντες με τις λατινίζουσες συνταγές των γιατρικών του και τις ακατάληπτες προτάσεις του.³⁶ Φιλοχρήματος και συμφεροντολόγος, γρήγορα αντιλαμβάνεται το ζητούμενο και το εξαργυρώνει προς όφελος του με μαεστρία, δίνοντας παράλληλα ρεσιτάλ κωμικότητας με τα λόγια και τις κινήσεις του.

Ο Μέστερ – Σπίθαμων: Κεντρικό πρόσωπο του έργου, το σύνθετο όνομα του οποίου αποκαλύπτει δύο βασικές πληροφορίες για τον ήρωα. Το πρώτο συνθετικό (Μέστερ, παραφθορά του Μίστερ) μαρτυρά τη σχέση του με τους άγγλους κατακτητές και το δεύτερο (Σπίθαμων, παραφθορά της λέξης «σπιθαμή») περιγράφει το physique του. Είναι υπερβολικά κοντός και άσχημος.³⁷ Πέρα από τη μειονεκτική εμφάνισή του, συγκεντρώνει στο πρόσωπό του μία σειρά από ανθρώπινα ελαττώματα: ασεβής προς τον πατέρα του, μοχθηρός προς τον αδελφό του, μηχανορράφος και δολοπλόκος, φιλοχρήματος και πλεονέκτης, διπρόσωπος ως προς την έξωθεν εικόνα του ως ένθερμου πατριώτη,³⁸ αλλά και ως ευυπόληπτου οικογενειάρχη.³⁹

34. Φαίνεται ότι ανήκε στους ανθρώπους που ο Μέστερ Σπίθαμων είχε στη δούλεψή του (*Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π.) και γνωρίζοντας τη φιλαργυρία του άντρα, δεν τόλμησε να ζητήσει πρόσθετη αμοιβή.

35. Δικαιολογεί ότι η λέξη «γαδουροπατριώτης» σημαίνει τον προερχόμενο από τα Γάδαιρα, αρχαία πόλη των Φοινίκων σε νησί κοντά στο στενό του Γιβραλτάρ, την ύπαρξη της οποίας δεν γνώριζε βέβαια ο Σπίθαμων (*Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 6).

36. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 11, 12, 15.

37. Ήταν γουρλομάτης, όπως ο πατέρας του («Για 'δε τον γκουρλομάτη», *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 1), φαλακρός και τα μουστάκια του έμοιαζαν με την ουρά του γαιδάρου ή «το νορσί του ποτικίου» (*Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 5).

38. «Αποστασία ιδική μου ήταν να γελώ τες Σουλιώτισσες και Ρουμελιώτισσες να τους πλάω το πράγμα διακόσια τα εκατόν» (*Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 6).

39. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του γιου του, είχε «γαπατητιά» με την οποία αντάλ-

Η ακόρεστη αγάπη του για το χρήμα θα τον ρίξει στα δίχτυα του τσαρλατάνου Ασφαφέτιντου που θα τον καταξευτελίσει στην προσπάθειά του να τον μεταμορφώσει, αποκαθήλωση που θα ολοκληρωθεί με την αποκάλυψη από τον αδελφό του, του σφετερισμού του μεριδίου του από την πατρική περιουσία και τη δημόσια καταγγελία του για τις άνομες πράξεις του.

Δημήτριος: Αδελφός του κεντρικού ήρωα είναι το πρόσωπο με τη μικρότερη φυσική παρουσία μέσα στο έργο (εμφανίζεται μόνο στην τελευταία σκηνή της δεύτερης πράξης). Όμως για τον αδελφό του είναι μια σκιά που τον ακολουθεί, όπως φαίνεται από τις αναφορές του γι' αυτόν. Όμορφος, όπως τον περιγράφει (ψηλός, ξανθός, με πλούσια μαλλιά και μουστάκια) προκαλεί τη ζηλοφθονία του μειονεκτικού αδερφού του που τον αποκαλεί «χαμένο κορμί», «υπνοφά»⁴⁰ και «χαμένο».⁴¹ Η ζηλοφθονία επιτείνεται και από την άμεμπτη συμπεριφορά του Δημήτριου προς τον πατέρα τους, στον οποίο δείχνει αγάπη, σεβασμό και ενδιαφέρον (ξενυχτάει στο προσκέφαλό του), στάση που εκτιμάει πολύ ο ετοιμοθάνατος γέροντας, γι' αυτό και εναντιώνεται στα αρπακτικά σχέδια του μοχθηρού γιου του.

Στο πρόσωπο του Δημήτριου απεικονίζεται η ηθική υπόσταση του ανθρώπου, η τιμιότητα, η καθαρότητα στα αισθήματα, τη σκέψη και το λόγο, η θεοσέβεια, αλλά και η αναζήτηση της δικαιοσύνης μέσα από τη δημόσια αποκάλυψη της πλαστής εικόνας του αδελφού του που τον έχει κατάφωρα αδικήσει.⁴²

Η ιστορικότητα των δραματικών προσώπων:

Ο Ιππότης Ιωάννης Α. Κεφαλάς, είναι το κύριο πρόσωπο της θεατρικής αυτής σάτιρας, όπως υποδεικνύεται από τον ανώνυμο συγγραφέα στην αφιέρωσή⁴³ του στη δεύτερη σελίδα της έκδοσης του έργου του.

Σύμφωνα με τη ληξιαρχική πράξη θανάτου του, που βρέθηκε στα Γ.Α.Κ. – Κερκύρας, πέθανε στην Κέρκυρα στις 6 Νοεμβρίου 1876 σε ηλικία 82 ετών. Τύχη αγαθή για τον σημερινό μελετητή, έχουν δημοσιευτεί, σε ένα 16σέλιδο, οι επικήδειοι λόγοι που εκφωνήθηκαν κατά την πάνδημη και ξεχωριστής λαμπρό-

λασε γράμματα (*Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 13), το όνομα της οποίας αποκάλυπτει ο Ασφαφέτιντος (*Ποίνα το Σουσάνα σου να παίξεις το τυφλομόγκα*, *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 11), στοιχείο που αποδεικνύει ότι η εξωσυζυγική σχέση του ήταν ευρύτερα γνωστή.

40. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 2.

41. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 3.

42. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 18.

43. «*Τω ιππότη Ιωάννη Α. Κεφαλά, τω και Μέστερ Γκιών, την κομωδιάν ταύτην μεγαλωτάτου σεβασμού ένεκεν*».

τητας κηδεία του, με ομιλητές τον δικηγόρο Ανδρέα Ι. Γαλιάτσα, τον Λεωνίδα Βλάχο, διευθυντή του ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου «Καποδίστριας» και τον Δ. Παπαγεωργίου.⁴⁴

Συνδυάζοντας τις πληροφορίες που αντλούνται από τους τρεις αυτούς επικήδειους λόγους, μπορούμε να συμπληρώσουμε το βιογραφικό του ανδρός με πολύ περισσότερα στοιχεία, από όσα ήταν μέχρι σήμερα γνωστά.

Γόνος της επιφανούς οικογένειας των Κεφαλάδων, από τον κλάδο της Ηπείρου, ο Ιωάννης Κεφαλάς, γιος του Αθανάσιου Κεφαλά και της Βασιλικής Φλώρου, γεννήθηκε στην Πρέβεζα, στις αρχές του 1794. Αφού ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του στη Λευκάδα, ως υπότροφος σε εκείνο διδασκαλο, στράφηκε στο εμπόριο και άρχισε να ταξιδεύει στη Μάλτα και στην Κέρκυρα, όπου και εγκαθίσταται οικογενειακώς το 1814, σε ηλικία 20 ετών.⁴⁵

Τις παραμονές της ελληνικής επανάστασης, έγινε μέλος της Φιλικής Εταιρείας, στην οποία μυήθηκε από τον αδριανουπολίτη Παυλίδη, και με την έναρξη των εχθροπραξιών, βρισκόμενος σε ανθηρή οικονομική κατάσταση, απέστειλε επανειλημμένως πλοία με τρόφιμα και πολεμοφόδια για ενίσχυση του αγώνα. Πέρα από την υλική στήριξη των αγωνιστών, εστάλη ο ίδιος από τον αδελφό του Καποδίστρια, Βιάρο Καποδίστρια, ως μεσολαβητής λόγω της φρόνησης και της ορθοκρισίας του, ώστε να ομονοήσουν οι ερίζοντες οπλαρχηγοί της δυτικής Ελλάδας Γεώργιος Βαρνακιώτης και Γεώργιος Τσόγκας ή Τζόγκας, και να λάβουν τα όπλα. Ο ίδιος επίσης, εφοδιάζοντας τους Σουλιώτες με όπλα και πολεμοφόδια που τους μετέφερε ο λευκάδιος πλοίαρχος Χριστόδουλος Βουτσινάς,⁴⁶ βοήθησε στην κατάληψη του κάστρου της Ρινιάσας.⁴⁷

Για τις υπηρεσίες του προς την πατρίδα το 1844, το ελληνικό κράτος, επί υπουργού Στρατιωτικών Κίτσου Τζαβέλλα, τον τίμησε με το χάλκινο Αριστείο του Αγώνος και με το αργυρό παράσημο του Τάγματος του Σωτήρος.⁴⁸

Το 1844 είναι η χρονιά που γράφεται επίσης η ανώνυμη σάτιρα. Εντυπωσιάζει η χρονική σύμπτωση των δύο δεδομένων. Είναι ηλίου φαεινότερον ότι ο συγ-

44. *Λόγοι εκφωνηθέντες επί του νεκρού Ιωάννου Κεφαλά Ιππότη του χαλκού αριστείου του Αγώνος και του χρυσού παρασήμου του Σωτήρος, κηδευθέντος την 6 Νοεμβρίου 1876*, Τυπογραφείον Η Ιονία, Εν Κερκύρα 1876.

45. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 12.

46. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 3-4.

47. Οχυρό με κατάπτωσης στο Ιόνιο πέλαγος, στο νομό Πρεβέζης, πλησίον του χωριού Ριζιά.

48. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 13. Λόγω του επιβεβλημένου περιορισμού της έκτασης του κειμένου της ανακοίνωσης δεν μνημονεύονται η μετέπειτα ανοδική πορεία του στον οικονομικό στίβο, οι σχέσεις του με επιφανή μέλη της ελληνικής κοινωνίας, καθώς και οι θέσεις τις οποίες κατέλαβε, που θα παρουσιαστούν μελλοντικά σε σχετικό μελέτημα.

γραφέας της θεατρικής αυτής σάτιρας ενοχλήθηκε τα μάλα από την απονομή αυτών των τιμών σε ένα πρόσωπο, για το οποίο είχε πολλά ράμματα για τη γούνα του και υπό τὸ κράτος οργῆς και δυσφορίας καταπιάνεται με τη συγγραφή.

Τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς του

Η Λάμπρω Βαρζέλη,⁴⁹ σύζυγος του Ιωάννη Κεφαλά, την οποία νυμφεύτηκε το 1827 και με την οποία απέκτησε δέκα παιδιά, είναι η Προισκοκόλα του έργου, οι πολλαπλές εγκυμοσύνες της οποίας δικαιολογούν το όνομά της.

Ο Νασάκης ταυτίζεται με τον Αθανάσιο (1844-1899),⁵⁰ το δέκατο στη σειρά παιδί του Ιωάννη Κεφαλά. Το γεγονός ότι δίνει στο δέκατο παιδί του και όχι στο πρωτότοκο το όνομα του πατέρα του είναι αποκαλυπτικό των αρνητικών αισθημάτων που έτρεφε γι' αυτόν.

Ο Δημήτριος (1810-1864 ή 1865),⁵¹ είναι ο ετεροθαλής αδελφός του, από τον δεύτερο γάμο του πατέρα του, το 1809, με την Ελένη Ρέντζου. Αν και σε κανένα σημείο του έργου δεν αφήνεται να νοηθεί ότι δεν πρόκειται για ομομήτρια αδελφία, το γεγονός αυτό εξηγεί τον ανταγωνισμό και τις κακές μεταξύ τους σχέσεις.

Τέλος το πρόσωπο που συμμετέχει στην υπόθεση χωρίς να εμφανίζεται είναι ο πατέρας του, Αθανάσιος Κεφαλάς⁵² (1756-1844/1845), ο οποίος διετέλεσε πρόεδρος των δικαστηρίων της Πρέβεζας επί γαλλικής κατοχής. Για την ενεργό συμμετοχή του στη μάχη της Νικοπόλεως στις 12 Οκτ. 1793 τιμήθηκε εγγραφόμενος στο Libro d' Oro της Πρέβεζας.

Το γεγονός ότι ήταν δικαστικός εξηγεί επιπρόσθετα την επιμονή του να μοιράσει με δικαιοσύνη την περιουσία του στους δύο γιους του, αρνούμενος να αδικήσει έναν εκ των δύο.

Το πρόσωπο του συγγραφέα:

Αλήθεια, ποιος μπορεί να κρύβεται πίσω από την ανωνυμία ενός τόσο σκληρά καταταγελτικού κειμένου; Εάν όχι ο ίδιος ο αδελφός του Ιωάννη Κεφαλά, Δη-

49. Ιωάννης Γ. Τυπάλδος-Λασκαράτος, «Οικογένεια Κεφαλά εις την Ελλάδα: Ιστορικά και Εραλδικά στοιχεία», Παγρασσός, τ. 18, 1976, σ. 441.

50. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π.

51. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π.

52. *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ Σπίθαμων*, ό.π., σ. 440.

μήτριος, για το βίο του οποίου δεν έχουν βρεθεί προς το παρόν σχετικά στοιχεία,⁵³ οπωσδήποτε κάποιος από το συγγενικό ή το ευρύτερα κοινωνικό περιβάλλον τους, ο οποίος ήταν γνώστης του περιστατικού της δόλιας καταστρατήγησης της διαθήκης, εάν βέβαια το περιγραφόμενο συμβάν είναι πραγματικό και όχι αποκύημα της φαντασίας του συγγραφέα.⁵⁴ Η έρευνα για το πρόσωπο αυτό βρίσκεται ακόμα στα σπάργανα και μόνο από ενδοκειμενικές πληροφορίες μπορούμε έμμεσα να το σκιαγραφήσουμε.

Από τον πρόλογο του έργου, όπου αναφέρει ότι συνδεόταν μαζί του με παλαιά «εν Ηπείρω» φίλια εικάζουμε ότι πιθανώς να ήταν και αυτός Ηπειρώτης, ο οποίος φαίνεται ότι εγκαταστάθηκε στην Κέρκυρα, όπως και ο Κεφαλάς, χωρίς όμως να αποσαφηνίζεται εάν ήταν φίλος των παιδικών του χρόνων, ή συναγωνιστής του κατά την ελληνική επανάσταση. Οπωσδήποτε πρέπει να ήταν συνομήλικοι ή να μην είχαν μεγάλη διαφορά ηλικίας.

Το γεγονός ότι υπογράφει το έργο το 1844 «εν Αμστελόδαμω», εάν δεν πρόκειται για φανταστικό τόπο, μας επιτρέπει να εικάσουμε ότι βρέθηκε στην Ολλανδία για αναψυχή ή για επαγγελματικούς λόγους.

Το έργο τυπώνεται στη Σμύρνη δύο χρόνια αργότερα, είτε με τη φυσική παρουσία του ίδιου του συγγραφέα, είτε μέσω άλλου προσώπου στο οποίο ο συγγραφέας έδωσε το χειρόγραφο του. Οπωσδήποτε η μεγάλη απόσταση ανάμεσα στη Σμύρνη και την Κέρκυρα, τόπο διαμονής του σατιριζόμενου προσώπου, εικάζουμε ότι αποτελούσε μία ασφαλή δικλείδα για τον συγγραφέα που τον προφύλασσε από ενδεχόμενη βίαιη αντίδραση εκ μέρους του πανίσχυρου Κεφαλά.

Όσον αφορά την παιδεία του, ενδοκειμενικά στοιχεία αποδεικνύουν ότι ήταν μορφωμένος και αφήνει να εννοηθεί ότι ανήκε στους καθαρολόγους της εποχής. Ο ίδιος αυτοπροσδιορίζεται ως σατιρικός ποιητής.⁵⁵ Αν και δεν γνωρίζουμε εάν είχε ξανά καταπιαστεί με τη θεατρική γραφή, είναι φανερό ότι γνώριζε την παλαιότερη κωμωδιογραφική παράδοση των Επτανήσων, καθώς και τα έργα της ελληνικής κωμωδιογραφίας⁵⁶ της εποχής του, από τα οποία φαίνεται να αντλεί στοιχεία, όπως και την επιλογή της ψευδωνυμίας του.⁵⁷

53. Προς το παρόν έχει βρεθεί μόνο το διαβατήριό του το 1829 για τη Βενετία (βλ. Αλίκη Νικηφόρου *Τα διαβατήρια του 19ου αιώνα των αρχείων της Κέρκυρας: 1800-1870*, Γενικά Αρχεία του Κράτους, Αρχεία Νομού Κερκύρας, Κέρκυρα 2003, αρ. 4626 και 5064).

54. Μόνο η εύρεση της διαθήκης του Αθανάσιου Κεφαλά θα δώσει λύση στο ερώτημα αυτό.

55. Βλ. πρόλογο του έργου.

56. Βλ. *Ο Άσωτος*, Αλεξ. Σούτσου, Εν Ναυπλῳ 1830 και *Βαβυλωνία*, Δ.Κ. Βυζαντίου, Εν Ναυπλῳ 1836, Αθήναις 1843, Εν Σμύρνη 1841 και 1843.

57. Φαίνεται να μιμείται τη ψευδωνυμία του Ιάκωβου Ρίζου Νερούλου όπως εμφανίζεται στα έργα του *Ερωτηματική οικογένεια*, Εν Αθήναις 1837 και *Εφημεριδοφόβος*, Εν Αθήναις 1837.

Άριστος γνώστης των κωμικών τεχνασμάτων,⁵⁸ συνθέτει, με πηγαίο ταλέντο, ένα θεατρικότατο, εύστοφο και γρήγορο στην εξέλιξή του κείμενο, με επιτυχή ηθογράφηση των δραματικών προσώπων, έξυπνα γλωσσικά και χαρακτηρισολογικά επεξεργασμένων, με θαυμαστό αποτέλεσμα, που δεν έχει να ζηλέψει τίποτα από έργα δόκιμων θεατρικών συγγραφέων.

Συνοπτική αποτίμηση

Περιλαμβανόμενο μέχρι πρόσφατα στη συμριναϊκή βιβλιογραφία, λόγω του τόπου έκδοσής του, το έργο αποδεδειγμένα πλέον εντάσσεται στην κερκυραϊκή δραματουργία του πρώτου μισού του 19ου αιώνα, την οποία εμπλουτίζει με ένα νέο πρωτότυπο θεατρικό δημιούργημα.

Με τα μέχρι σήμερα δεδομένα, χρονολογικά πρόκειται για την πρώτη κερκυραϊκή κωμωδία και την τρίτη ως προς τις κωμωδίες που γράφονται στα Επτάνησα με κεντρικό ήρωα υπαρκτό πρόσωπο, μετά τον ζακύνθιο Χάση (1790) και τον κεφαλλονίτη *Ανθιμο Μαζαράκη τον διακωμωδούμενον* (1831/1836).

Όσον αφορά την εμφάνιση νέων δραματικών προσώπων, στην πινακοθήκη των μέχρι σήμερα γνωστών φιλάργυρων έρχεται να προστεθεί ο Μέστερ-Σπίθαμων, και σε αυτή των λογίων⁵⁹ και των γιατρών⁶⁰ της ελληνικής κωμωδιογραφίας του 19ου αιώνα αντίστοιχα ο Χάφτας και ο Ασφαφέτινος, διαπλάθοντας νέους χαρακτηριστικούς τύπους Επτανησίων, και ειδικότερα Κερκυραίων, ενώ στο πρόσωπο του Δημήτριου αναγνωρίζεται μία ακόμη εκδοχή μολιερικού *raisonneur*.

Για τους ανωτέρω λόγους και επιπρόσθετα για τη γλαφυρή απεικόνιση της κερκυραϊκής κοινωνίας της εποχής, αλλά και για το γλωσσικό ενδιαφέρον που παρουσιάζει, το αποκαλυφθέν αυτό έργο χρήζει περαιτέρω επεξεργασίας και μελέτης.

58. Επανάληψη, μεταμφίεση, αντίφαση, ασυνηνοησία, αντικλίμακα, υπερβολή.

59. Βάλτερ Πούχνερ, *Η γλωσσική σάτιρα στην ελληνική κωμωδία του 19ου αιώνα*, εκδ. Πατάκης, Αθήνα 2001.

60. Βάλτερ Πούχνερ, *Η μορφή του γιατρού στο νεοελληνικό θέατρο*, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2004.

Περίληψη / Summary

Αντικείμενο της ανακοίνωσης είναι η παρουσίαση της κωμωδίας *Η Διαθήκη ή ο Μέστερ-Σπίθαμων* που εκδόθηκε ανώνυμα στη Σμύρνη το 1846. Η υπόθεσή της, που εκτυλίσσεται στην Κέρκυρα, αποτελεί σάτιρα κατά του επιφανούς μέλους της κερκυραϊκής κοινωνίας ιππότη Ιωάννη Κεφαλά. Αναλύεται το περιεχόμενο, η δομή, τα πρόσωπα, η γλώσσα και διατυπώνονται επίσης κάποια πρώτα συμπεράσματα για τον ανώνυμο συγγραφέα του έργου.

The subject of this paper is the presentation of the comedy *The Will or Mester-Spithamon* which was published anonymously in Smyrna in 1846. The plot, which is situated in Corfu, is a satire of knight Ioannis Kefalas, renowned member of the society of this island. The content, the structure, the characters and the language are among the topics analyzed and also some first conclusions about the anonymous author are being drawn.